

Виходить у Львові по дня (крім неділь і гр. кат. свята) о 5-ій годині по полудні.

Редакція і Адміністрація: у Львові Чарнецького ч. 8.

Листьма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати поштової.

Реклямації незапечатані вільні від оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд-Пльона і в д. к. Староствах на провінції: на цілий рік вр. 2.40 на пів року „ 1.20 на чверть року „ —.60 місячно „ „ —.20 Поодинокое число 1 гр.

З поштовою пере-силкою:

на цілий рік вр. 5.40 на пів року „ 2.70 на чверть року „ 1.35 місячно „ „ —.45

Поодинокое число 3 гр.

Що діє ся тепер в Константинополі?

Константинопольський дописувач бер-линської Voss. Ztg. описує теперішнє положення в Константинополі ось як:

Вірменський комітет не може все ще успокоїти ся і видав нове письмо до амбасадорів держав заграничних, в котрім каже, що дня 18 с. м. стане ся щось страшного в місті, скоро жаданя Вірмен не будуть сповнені. (Не стало ся нічого — *Red.*) Що то буде, в письмі, розуміє ся, того не сказано. Поліція старає ся всіма способами вислідити той комітет і розвинула велику діяльність. Що дня бувають нові арештованя. В Гаскієі викрито фабрику динаміту; в Єдікуле, в церкві над самим морем знайдено форму до відливаня бомб, револьвери і муніцію. Але тільки й всего — комітету не висліджено.

Тимчасом заведено строгі міри осторожности. Ціла Пера виглядає як один великий табір военний, всюди по улицах ходять патрулі, а на широких подвірях і в городах Галати-Серай, в самім осередку Пери стоять табором сотки вояків. Також і в Стамбулі постарано ся о то, щоби кожної хвили було достаточо войска під рукою, та щоби его можна кинути на загрожені місця, а войску виданя відповідні прикази, щоби зараз, скоро би появили ся магометани узброєні в коли, т. з. сопачі, їх розвбруїти. Мимо того в низших веретвах магометанського населеня єсть то переконанє, що султан і его правительство не видали того приказу на правду, а противно числять на сопачів в хвили, коли би Вірмени знову викликали якісь розрухи. Дивним дивом підбурюване вірмен-

ського комітету доходить зараз до відомости товп і то єї ще лиш більше роздрознює. До сего приходить ще ось що: В наслідок кризи в торговлі, низші веретви магометанські дуже зубожіли і не можуть вже дочекати ся хвилі, в котрій взяли би спадщину по Вірменах. Де доси були вірменські двигарі і робітники, або й ще суть, там з'являють ся магометани і домагають ся не конче чемно служби. Хто держить у себе Вірмен, той вже у них підозрінний.

До політичної справи прибула ще й справа хліба. Все вказує на то, що напруженє росте ще раз більше. Магометани, що правда, не зачнуть самі, будуть чекати, аж доки незачіплять їх Вірмени; але бо знов і Вірмен приперто так, що годі їм витримати. В Гаскієі настала велика нужда і сотки родин голодують. Сотки Вірмен сидять замкнені вже від двох неділь і не мають ніякого зарібку. Інші в першій страху покинули самі службу і повтікали за границю, звідки їх знов завернено. Всі ті люди не мають иншого виходу як лиш або гинути з голоду або від друків сопачів. Коли-б войска зараз в першій хвили розруху не удало ся его спинити, то повторила би ся давна різня. Але бо й войско вже дуже знеохочене і утомлене та готове станути до спілки з сопачами, і не можна того сподівати ся, щоби оно виступало на два боки, проти Вірмен і проти своїх одновірців. Все вказує на то, що стоїмо на вулькані і все зависить від того, чи поліція ще завчасу довідає ся о якімсь наміренім заколоті. Навіть Европейці дрожать зі страху і ніхто непевний чи вставши рано дїжде до вечера, та чи не згине від вірменської кулі або від багнета турецького вояка.

Д О П И С Ь.

З Буска.

(Справозданє посольське п. Олександра Барвіньского.)

В четвер сего тиждня (дня 17 вересня) прибув п. Барвіньский до Буска, щоби здати справу з діяльности посольської в Раді державній і Делегачі. На сей день запросив п. Барвіньский виборців з округа судового буского, зважаючи на те, що округи судові не так розлягли, як повіти і тому легше зібрати ся виборцям з округів судових в осідку суду повітового, як всім виборцям з цілого повіту в місті повітовім. Тим способом дає ся можливість всім виборцям побачити і послухати посла і дізнати ся про его діяльність.

В салі уряду громадского пристроєній портретами цісарської родини і замаєній смєречною не могли помістити ся всі зібрані так, що і з прилягаючих сїпий музеї деякі прислухувати ся. Окрім виборців селян і міщан прибуло на збори кількох св'ящеників, начальник суду п. Заградник з судовими урядниками і деякі инші з місцевої інтелігенції а також гр. Бадені, син міністра-президента. Староство не вислало комісаря ані жандармів.

Збори відкрив п. Барвіньский повитавши виборців і подякувавши їм за те, що мимо робіт польних не щадили свого труду і прибули на его запросини. Відтак предложив на председателя зборів о. шамбеляна і декана Словицького з Ківлова, а на заступника начальника громади з Новосілок ліських п. Пилипа Романішина. Збори одноголосно на се згодили ся, а председатель покликавши на секретаря о. Єзерского з Гумніек, уділив голосу п. Бар-

70)

Діти капітана Гранта.

Фантастично-наукова подорож Юлія Верна.

(Дальше).

— Слухайте — шепнув майор і дав знак, щоби нахилили ся.

Стукіт ставав чим раз виразнійший; можна було чути скрегіт каменя під остриєм залізним знарядом і глухий гуркіт усуваючої ся землі.

— Якась звїрїва в своїй норі — сказав Джон Менґліс.

Гленарван ударив ся в чоло.

— Хто знає? — сказав. — А коли-б то був чоловік!

— Чоловік чи звїрїя, всю одно — мушу знати, що то таке!

Вільсон і Ольбінет прилучив ся до товаришів і всі зачали підкопувати стїну; Джон штилетом, инші добутиєм, а радше пальцями видертим з землі каменем. Тимчасом Мілреді простягнений при вході до в'язниці приглядав ся, що діє ся о кількадесят кроків від них.

Земля під убитою веретвою була легка і крихка, тому помімо браку знарядів отвір скоро збільшав ся і вже по хвили можна було мати певність, що то чоловік, або кількох людей пробивало діру знадвору до в'язниці. На що? Чи знають, що в середині суть полонники, чи може чого иншого глядають?

Полонники напружили всі свої сили і хоч кров їм з пальців текла они все гребли. По півгодинній роботі яма вигребана ними мала около пів сяжня глибини, а по тім як земля дудніла могли пізнати, що лише тонка веретва ділить їх від отвору копаного із вні.

Минуло ще кілька мінуть і майор, що вигортав землю з ями, вхопив нагле руку до себе, скалічену остриєм якимсь знарядом. Ледде здержав ся від крику.

Джон Менґліс копав штилетом, отже его не скалічив ніж, що з другої сторони пробив ся до середини і він вхопив когось за руку.

Була то рука женщины або дитини, але рука Европейця.

Ні з одної ні з другої сторони не вимовлено слова; видко, що обі сторони мали потребу мовчати.

— Чи то ти Роберте? — шепнув Гленарван.

Хоч вимовив то імя тихо, то однако Марія пробудила ся і присунула ся до Гленарвана, а вхопивши вистаючи з ями руку обліплєну глиною, почала єї цілувати.

— То ти Роберте, то ти! — говорила засно чуючи, що не помиляє ся. — То він!

— Я сестричко — відповів Роберт — я прийшов, аби вас всіх виратувати; лише тихо!

— Славна дитина — сказав Гленарван.

— Пильнуйте диких, там на площі — говорив Роберт — і пробийте ширший отвір.

Мілреді, що стояв при ямі зайнятий по-

вою хлопця, повернув на своє становище коло дверей.

— Все добре — сказав — вже лиш чотирох при огни. Інші пішли.

— Відваги! — захоочував Вільсон.

В одній хвили розширено отвір, а Роберт, що ним увійшов до середини, переходив в обіймах від одного товариша до другого. В поясі був обв'язаний довгою і грубою ливкою з форміюм.

— Дитинко люба — відозвала ся леді Єлена — то ти живий? Тебе не убили дики?

— Не знаю яким способом удалось мені утечи в часі замішаня — відповів Роберт. — Я перейшов за огорожу і два дни ховав ся по-під корчі; в ночи блукав я довкола твердині, бо хотів з вами бачити ся. І коли всі були заняті похороном, я прийшов оглянути ту сторону твердині, де стоїть в'язниця і побачив, що буду міг дістати ся до вас. З пустої хати викрав я той ніж і ту ливку. Чіпаючись трави і гадузья корчів я виліз, як по драбині на гору і тут найшов я в скалі немов вдовбану печеру, в тім місці, де притикає до неї в'язниця. Я став копати землю і ось бачите мене між собою.

Двадцять тихих поцілуїв відповів Роберт на его оповіданє.

— Утїкаймо-ж — відозвався він рішучим голосом.

— А Пагавель жде на нас в долині? — спитав Гленарван.

вінському. В двогодинній майже бесіді розповів п. Барвінський про Раду державну і справи, які там переводять ся та про Делегації і діяльність руских послів, як і про те, які справи підносили в Раді державній і Делегації. Обговорив важніші закони: виборчий, податковий, про відписане податку ґрунтового задля шкід елементарних, про ґрунтовий катастер, цивільне поступоване судове як і приготовлені проекти закона промислового, про спілки рілничі і т. п. Обговорив також що досягнули Русини в тих кількох літах.

Відтак міщанин Чучман з Буска порушив справу будови гостинця через передмістя т. зв. довгийбік, а о. Петрушевич справу дешевої соли для худоби. П. Барвінський відповів і пояснив ці справи, що збори прийняли до відомости. О. дек. Словицкий висказав подяку за труди послони а зібрані заявили ему одноголосно своє довіре і піднесли оклики „Многая літа“.

По скінченні зібрання промовив ще п. Романишин, заявляючи теплими словами щире признанє за неутимими труди послони, а селяни і міщани відспівали в его честь многая літа.

П. Барвінський подякував за ці прояви признаня, просив, щоби всі, чи то поодинокі люди чи громади, коли лише дізнають якої кривди, або мають які потреби, удавали ся до него чи то особисто чи письменно, а він буде старати ся після найліпшого розуміння служити справі руского народу і виїс на поведженє громад буского округу судового і повіта каменецкого многая літа.

Н о в и н и и.

Львів дня 19 вересня 1896.

— **Іменованя.** Ц. к. Намістництво іменувало комісарями нагляду котлів парових: старшого інженера Вікт. Корнецького в Ясї для повітів ясельського і горлицкого, інженера Фр. Пишка в Ясї для повітів стшижівського і короснянського, інженера Ем. Скавского в Самборі для повітів староміського і турчаньського, інженера Теоф. Дуановича в Божни для повіта бжеского. — Львівський ц. к. висший Суд краєвий іменував судовими авсультантами: концептowego апліканта Виділу краєвого дра Йос. Шидловського і судових практикантів: Сам. Небенцала, Йос. Гайлгофера, Ер. Семковича, Том. Єнджейовича і Володим. Вереша.

— **До руского женського інститута у Львові** (під зарядом Василянко) прийнято на сей рік шкільний 38 інститутко, котрі ходять до публичних заведень наукових, а межи ними чотири сироти по сьвященниках на кошт „Народного Дому“.

В домі, де містить ся інститут, починено сего року різні адаптації і направи.

— **Нещастна пригода.** В Ільнику, в турецькій повіті, переїздили возом через прибувшу ріку в брід начальник і радний з громади Рикова, жидівка Шандля Вольфова, єї зять і малий синок. Навле вдарили філі сильно о віз і звернули всіх у воду. На чудо всі виратували ся, крім Шандлі Вольфовой, котру, хоч се була сильна жєнщина, пірвала вода і она утопила ся, осиротивши осьмеро дїтий.

— **Еміґраційного агента,** Арнима Шлезінгера, арештовано по довгих гляданях поліції і жандармерії в Шаторалїя Уйгелї на Угорщині. У того агента була така практика, що він брав заплату за цілу дорогу до Америки від еміґранта, відвозив свої жертви до Відня або Пешту і покидав їх там, а сам зручно шезав їм з очий.

— **Корабелъ „Фрам“,** на котрім Нансен дістав ся до північного бігуна, має бути виставлений на публичний вид. З зібраного тою дорогою доходу, виставлять славному подорожникови народний памятник. Проект той подає спілка, котра на капітал основний може зложити 200.000 корон, і здаєть ся не довго треба буде чекати на потвердженє того проекту.

— **Злодій на біциклі.** Сими днями один молодий чоловік, торговельний помічник Абель Сальмон, доказав на біцикли неаби якої штуки. В понеділок о 8-ій годині вечером виїхав він біциклем з міста Діп, положеного над морем у Франції, а приїхав до Парижа вже ві второк рано о 4-ій годині. Таким чином їхав по 25 кілометрів на годину, в темну ніч, не знаючи дороги і без ліхтарні. Причиною такої шаленої їзди було то, що Сальмон обїкрав одного купця і утік до Парижа. Вправді утеча ему удала ся, бо заїхав до Парижа дуже скоро, однако не погадав о тім, що поліція має до розпорядимости — телеграф. — І справді телеграф побідив, бо коли славний біцикліст появив ся в Парижі, ждали вже на него поліційні агенти і зараз арештували его.

— **Напад людодів на наукову виправу.** Сими днями прийшла з Австралії вість, що австрійска наукова виправу вислана на Тихий Океан на кораблі „Альбатрос“ стала жертвою людодів на острові Гавдальканар, що належить до громади островів Саломонських на північний захід від Австралії. Після телеграми команданта „Альбатроса“ капітана Елїзенав-Мавлера (з Кукутаві в Кінсленді в Австралії) виправив ся дня 10 серпня с. р. з корабля відділ офіцірів маринарки і моряків в глибину острова для наукових розслідув. Відділ екладав ся з геолоґа бар. Генрика Фулььон-Норбека (шефа гірничого при краєвїм правительстві в Босні),

корабельного кадета Армаєда де Бофор і вісьмох моряків, доданих обом ученим для охорони. Коли Европеїці запустили ся в глибину гористого острова напала на них велика товпа диких мешканців острова. Зведено кроваву битву з людодіями, багато їх убито і остаточно прогнано. Однако на жаль в борбі погибли бар. Фулььон і кадет Бофор та двоє моряків. Крім того два другі потерпіли дуже тяжкі рани, а прочі чотири легкі, так що з цілої виправи не виїшов ні один чоловік ціло. Близших подробиць о тім нападі поки-що нема і здаєть ся, що листовні вісти прийдуть до Європи аж при кінці сего місяця. — Убитий бар. Фулььон мав 46 літ і був в державній службі гірничій від р. 1878. Покинув вдову і троє дїтий. Кадет маринарки Арман де Бофор, син команданта войскового з Прешбурґа, був знаменитим природознавцем і по нім надїяли ся спосібного офіціра. Вість о нападі на виправу корабля „Альбатроса“ викликала велике занепокоєнє у Львові в родині п. Емануїла Дворского, ц. к. краєвого інспектора середних шкїл, котрого син єсть офіціром на кораблі „Альбатрос“. На щастє передвчєра одержала родина денєцу, що син п. Дворского не брав участі в виправі в глибину острова. — Корабелъ „Альбатрос“ єсть властиво стаційною канонїркою і має на покладі дві гармати тяжшого, а одну лекшого калїбру. Крім капітана Мавлера залогу корабля становило ще п'ятьох офіцірів, п'ятьох корабельних кадєтів і 100 моряків. В дорозі був корабелъ від 15 вересня 1895 р. Тепер перебуває коло побережа Австралії, а ранені моряки в англійскім шпиталі в Буктаві. — Мешканці островів Саломонських ще доси людодїи і чаето нападають на „білих“ та поїдають їх.

— **Помер** у Львові скоропостижно купець Генрик Мілер, в 55-ім році житя.

Господарство, промисл, торговля, гігієна і вихованє.

Добрі ради.

Складайте гроші і віддавайте їх до каси онцадности!

— **Що їсти на сніданок?** Добрий харч не лиш держить чоловіка при здоровлї, але й додає ему сили і охоти до роботи. Але до здоровлї і сили не досить лиш того, щоби чоловік добре живив ся правильно, більше менше все в одній порі. Той не живить ся добре, хто раз переґолоднїє, а другий раз наїєть ся, що лєдві дихає. Задля того і пішов звичай, що їмо звичайно три рази на день: рано сні-

— Паґанель? — відповів Роберт зачудований.

— А вже він утік з тобою, то й мусить ждати на нас.

— Ні, мильорде! То его тут нема?

— Нема его — відповіла Марія Грант.

— То ти его не бачив? — спитав Гленарван. — Ви не стрічали ся по тім замішаню, не разом утікли?

— Ні, я о нім нічого не знаю — сказав Роберт засумований тою вістю.

— Утікаймо — відозвав ся майор. — Не маємо часу до страченї. Щонебудь стало ся з Паґанелем, то певне, що ему не може бути гірше як нам. Ходїм!

І справді не було над чим надумувати ся. Утеча здавалось була легка, бо минувши ту стїну майже простовісну а двацять стїп високо що спускала ся з печери, ставало ся вже на похилій горі, звідки легко було вїйти в долину. Звідтам могли наші полонники утікати в гори, коли противно Маоріси, коли би дізнали ся о утечи, мусїли би далеко обходити, щоби їх дїгнати, бо не знали о отворі пробитім до Варє-Атона.

Отже зачала ся утеча, о скілько можна з такою осторожністю, щоби удала ся. Полонники один по другим спускали ся отвором з вязниці до печери. Джон Менґліс спустив ся послїдний, затираючи всякий слїд отвору; насамперед всунув в діру викопану землю, а відтак натягнув на неї роґожі, на котрих перед тим лежали.

Тепер треба було спустити ся зі стрімкої стїни і коли би не ливна, що єї принїс Роберт то було би неможливо се зробити.

Розв'язавши ливну, прикрїпили єї до вистаючої скали і спустили в долину.

Заки Джон Менґліс дозволив своїм приятелям спускати ся на тім волокні скрученім в ливну, попробовав насамперед сам єї силу. Здавалось ему, що она не досить безпечна, а не треба було виставляти ся перозумно на небезпечність, бо зірване ливни грозило смертю.

— Та ливна не видержить яє під двома людьми нараз, отже робім розважно. Нехай насамперед спустять ся льорд і ледї Гленарван; коли стануть на землі, то потягнуть три рази за шнур і то буде знак, щоби спускали ся слїдуючі дві особи.

— Я спущу ся перший — сказав Роберт — бо на долинї знайшов я крївку, де будуть могли сховати ся ті, що перше злізуть, заки спустять ся другі.

— Іди хлопче — сказав Гленарван і стиснув его руку. Роберт зник з печери, а за хвилю потрійне торґненє ливни дало знати, що хлопець шасливо станув на землі.

Зараз виїшов в печери Гленарван з жінкою; ще було темно, але вже вистаючі від вєходу верхки гір почали сїріти.

Ранїшний холод оживив молоду жєнщину; почувла ся сильнїшою і зачала небезпечну переправу.

Насамперед Гленарван, а за ним ледї Елена зсували ся вздовж ливни аж до місця, в котрім кінчила ся простовісна скала, а зачина-

ла ся стрімка гора. Гленан почав дальше сходити перший, щоби піддержати жінку. Вишуквав купки трави і корчі, котрих міг держати ся і сам їх насамперед випробовував, а відтак ставляв на них ноги ледї Елєни. Кілька птахів збуджених нагле зїрвало ся з легким криком, а кождий камїнь відорваний, що котив ся з туркотом в долину переймав утікаючих страхом.

Були в половинї дороги, коли з гори дав ся чути голос:

— Стійте! — шепнув Менґліс з печери.

— Гленарван, держачи ся одною рукою корча, а другою підпирючи жінку задержав ся, не сьміючи майже дихнути.

Причиною того переполоху був Вільсон. Почувши якийсь рух поза Варє-Атона, вернув до середини вязниці, підніс роґожу і приглядав ся вартівникам — і на его знак задержано Гленарвана.

І справді один з вартуючих Маорісїв зачувши якийсь дивний шелест, встав і підїшов до Варє-Атона; станув два кроки від вязниці з похиленою наперед головою, з напруженим слухом і зором і постояв так яку мінуту, котра нещастним збїгчам видала ся годинною. Але потряс головою як чоловік, що помилив ся, вернув до товаришів, взяв скипу дерева, докинув єї до пригасаючої ватри, котра знов бухнула ясною полумїнєю. На лиці дикого освїченім огнем не знати було ніякого підозріня; він приглянув ся першим проблєскам зарі, що білила небо і положив ся при огни, щоби заґріти перемерзле від нічного холоду тіло.

даємо, в полудне обідаємо, а вечером вечеряємо. Але не всі держать ся того порядку. Наші селяни хлібороби звичайно не снідають; за то обідають ранше, а в полудне лиш полуденкують. А хоч і снідають, то по найбільшій частині лиш кусень сухого хліба. Може бути, що причиною того єсть і розклад роботи у наших господарів; але нам видить ся, що до того причиняє ся і то, що сільські господарі не знають злагодити таких сніданків, котрі були би і поживні і не вимагали багато заходу і часу. Певне, що ліпше було би, як би наш хлібороб на селі, а хоч би й міщанин в місті та робітник міг щось теплого снідати. Але що їсти на сніданок? Атже й люди інтелігентніші мають зі сніданками не мало клопоту. Часи тяжкі; треба отже оглядати ся на то, щоби сніданок не багато коштував, не вимагав багато заходу і часу а при тім, щоби й можна поснідати щось теплого і поживного. Кава і чай багато коштують; треба до них ще й молока або сметанки та цукру, хліба або булки. До того они ще й не кочче здорові, особливо для дітей, і часто їх фальшують. Саме молоко також багато коштує, трудно єго дістати, доброго і в більшій кількості, та ще оно й борзо переїдає ся. Какао і чекочада лиш для богатших. Варити якусь кашу або чир, — треба багато часу і заходу, та й годі обійти ся без омасти, а то знов коштує. В останніх часах стали захвалювати наших селянам бразилійську гербату т. зв. „герва мате“. Ну досить нам вже всілякої чужини. Без бразилійської гербати можуть наші селяни так само обійти ся як і без Бразилії. До „герва мате“ треба хіба довго привикати, щоби єї пити. Она запахом нагадує трохи той дуб, котрим гарбарі гарбують шкіри, а в смаку єсть гіркава і терпка. Ті, що єї пили, кажуть, що від неї голова болять. Отже що їсти на сніданок? Найліпше хіба таки обходити ся виключно нашими домашніми дарами природи і замість правдивої кави та чаю варити на сніданок каву з ячменю. Навіть наші господарі по селах могли би легко научити ся варити таку каву на сніданок. Ячмінь не дорогий, на селі за него не трудно, кожда господиня могла би єго сама собі справити і за кожний раз коли вже не змолоти то утерти і зварити. Ячмінна каву з молоком єсть дуже смачна і поживна, потребує дуже маленько цукру, не вимагає багато заходу і часу до варення і для того надає ся дуже добре на сніданок, як по селах так і по містах. Корпети з уживання такої кави були би великі. Насамперед она не коштує багато, легко єї зробити; навіть бідні люди, як робітники і зарібники могли би єї собі варити і ліпше нею відживляти ся, як самим хлібом. Ячмінне зерно могли би приготувляти на каву

— Всео добре — сказав Вільсон, а Джон дав знак Гленарванови, щоби ішов далше.

Зходили тихцем і вкору опинили ся на вузькій стежці, де за них ждав Роберт.

Потягнуто за шнур три рази і Джон Менгліс попереджуючи Марію Грант пустив ся в небезпечну дорогу.

Пять минут пізнійше всі збігли, утікнувши щасливо з Вале-Атона, опускали хвилевий сховок, куди їх Роберт завів і оминаючи замешкалі береги озера пустили ся тісними доріжками в гори.

Ішли скоро і старали ся оминати всі такі місця, де можна би їх добачити; мовчки сунули ся як тіні поміж корчі. Куди ішли? Они самі не знали; на осліп, куди попаде, досить, що були вільні.

Около пятої години стало днтіти. Синяві облячки виділи краями хмар. Затемнені доси верхки отрясали ся з поранної мраки, незадовго мало поивити ся сонце — і замість означили годину їх смерті, мало відкрити їх утечу.

Треба було супротив того кочче забезпечити ся від погоні, бодай таким віддаленем, щоби їх не добачено з твердині. Але не могли іти скоро, бо дорога була стрімка і камениста. Леді Елена вдирала ся на гору піддержувана мужем, Марія Грант спирала ся на Джона. Роберт урадований, що єму удало ся довершити такого великого діла ішов весело передом, два моряки замикали похід.

За пів години проміне сонця проникне мраку на овиді; тої пів години подорожні ішли як понало наперед, а не було Паганеля, щоби

наші крамарі і дешево єго продавати, з чого могли би мати заробок; для того они перші повинні би ширити єї ужиток по селах і захочувати до неї. При загальнім єї ужитку піднесло би ся й наше молочне господарство, а що найважнійше наші низші веретви суспільні відживляля би ся ліпше і поволі привикали би до иншого, ліпшого способу життя; гроші оставали би ся в краю і не збогачувала би ся ними заграниця.

— Груда у коний єсть то хвороба, котра прокидає ся найчастійше в осени і в весни, коли то коні ходять найбільше в болоті і снігу і коли їм, заким їх введе ся до стайні, ніг добре не пообтирає ся. Хвороба розпочинає ся звичайно горячкою, одна нога або й більше, опускає; на шкірі роблять ся поперечні зморчки, она буває горяча і сильно червона, кінць зачинає хромати, шерсть в опухненім місці їжить ся; около кожного волося роблять ся міхурці, котрі відтак пукають і роблять ся рани. Коний з грудою не треба уживати до роботи, а вже ніяк в часі слоти, і треба дивити ся на то, щоби в стайні під ними було сухо. Груду треба лічити так: Коли нога ще лиш опухлена, треба єї раз обмити літною водою і обтерти на сухо, а відтак мастити раз на день карболовою оливою (на 100 частий оливи дає ся 10 до 15 частий карболової кислоти). Можна також змивати водою з синім каменем (на 100 частий води 5 до 10 частий синього каменя). Або зробити так: запарити льнявне насінє кипятком, а коли вода від него згусне вмочити в ню відповідно великий кусень грубого полотна і обвинути ним ногу, а відтак верх него навинути ще суху чисту шмату і так держати ногу в теплі. Оклад той треба змінити три або й чотири рази на день. Коли-б показали ся міхурці і болоче місце зачало материзувати, треба 15 грамів терпентини в одним жовтком, додати до того 120 грамів вапняної води і прикладати до рани, або заливати тим рану три рази на день. Коли би розранене місце не хотіло гоїти ся і що раз більше митеризувало, треба засипати порошок з одної части синього каменя і 4 до 8 частий мілко потовченої і пересіяної дубової кори. Коли би творили ся глибокі рани, то треба прикладати масть з 1 части густої терпентини і 2 частий меду. При тім треба купати ногу у воді з милом або в слабім лузі з попелу.

— Годованє індиків. По правді сказавши у нас годованє індиків не виплачує ся, бо коло них, особливо коло молоденьких багато заходу, а продати відтак досить трудно. Для того у нас тепер вже далеко менше годують індиків як давнійше. А всеж-таки єсть ще сторони, де їх досить держать і тучать або для домашнього ужитку або на продаж. Тепер

їх вів; єго неприсутність сумувала їх і тяжила каменем на їх щастю. Спішили як могли на вехід, немов на стрічу ясної зорі. Вскорі дійшли до висоти п'ятьсот стіп над поверхню озера Тавпо, а холод в тій висоті ще сильнійший дуже їм докучав. Невиразні черти горбків і гір появляля ся одні за другими. Гленарван хотів лише денебудь сховати ся і відкладав на пізнійше вихід з тих гірських яруг.

Вкінці показало ся сонце і вислало перші свої промінні на стрічу збігцям.

У воздуху роздвє ся нараз страшенний крик соток людей; крик походив з твердині. Хоч Гленарван не мав понятя в тій хвили, в котрій стороні лежала оселя Маорісів, тим більше що густа мрака в долині під єго ногами заступала цілковито краєвид — то однако не можна було сумнівати ся ні на хвилю, що відкрито утечу полонників. Чи утечуть они перед погоню Маорісів? Чи їх добачено? Чи не зрадять їх які сліди?

В тій хвили піднесла ся мрака, що доси окривала цілу околицю і збігці побачили о триста стіп під собою люту товпу Маорісів.

Побачили Маорісів але й Маоріси їх, бо знов повторив ся крик, до котрого долучив ся брехіт псів — і ціла товпа дикунів, пробуючи дармо зійти з гори попри Вале-Атона вибігла поза огорожу твердині і розбігли ся найкоротшими стежками, пустила ся на вздогін за утікаючим перед єї местию Європейцями.

(Дальше буде.)

як-раз пора, коли треба і можна індиків добре тучити, бо настали холоднійші дні, на дворі мало для них поживи, а они тепер як найбільше потребують їсти. Ті, що годують індиків старають ся для того давати їм тепер як найбільше їсти і добирають поживу так, щоби індик мав не лиш як найбільше мяса, але і як найсмачнійше. Тепер дає ся їм через дві неділі як найбільше варених бараболів і моченого зерна, а відтак коли вже навикнуть богато їсти, замикає ся їх в трохи темнім місці і випускає ся як найменше на двір. При тім курник треба держати дуже чисто і добре провітрювати. З початку дає ся їм їсти то само, що й перед тим, а між тим треба давати пошротованого зерна кукурузи, гречки, бобу і гороху; до пиття дає ся свіжої води, до котрої треба додати пушку соли. По чотирох неділях такого годованя запарює ся ячмінну муку молоком і місить ся тісто, з котрого робить ся кюски і що дня вечером дає ся індикам через 8 днів по 6 таких кюсок. Тим способом можна індиків дуже добре тучити і мясо їх буде дуже смачне. Дехто дає індикам пити молоко замість води і напихає їх на силу по кілька разів на день ячмінними кюсками; они стають тогди дуже товсті, але мясо їх не єсть так смачне, як тих, котрих при тученю не мучить ся. Добре утучені індиків важать 15 до 20 а індички 8 до 10 кільограмів.

— Чищенє фляшок робить не раз великі трудности, і для того добре запам'ятати собі слідуєчі способи: Товсті фляшки чистить ся бензиною або ще ліпше манганокислим калі до котрого додає ся тропки сольної кислоти. Тогди робить ся хльор і нищить всяку товщ; фляшку вимиває ся відтак чистою водою. Фляшки що мали в собі якісь живичні плини мие ся бораксом або поташом, а вилодікує ся спиритусом. Фляшки, в котрих були які есенції, чистить ся поташом і водою. Фляшки від нафти чистить ся гашеним вапном. Карафки від води, в котрих насіло з води багато вапна, чистить ся сирюю обібраною бараболою, котру крає ся в острогранчасті кусні; до карафки наливає ся відтак лиш тільки води, щоби вкрила бараболю, і добре трясє ся фляшкою. Наконєць виполікує ся фляшку чистою водою.

ТЕЛЕГРАМИ.

Відень 19 вересня. Є. Вел. Цісар зложив вчєра по полудни візиту чорногорській княгини і побув у неї 10 минут.

Будапешт 19 вересня. На вчєрашнім засіданю мирового конгрєсу завозвав Канпе (з Льондєну) учасників конгрєсу, щоби запротестували против різні Вірмен в Туреччині.

Рим 19 вересня. Після вістий тутешних газет відплили три кораблі военні до заливу коло Солуня або до заливу Безика в азійській Туреччині.

Копєнгага 19 вересня. Цар приймав барона де Каза, котрий іменем 8000 французів, мєжи ними і президента Фора вручив єму дарунки, котрі були первістно призначені на весіллє а відтак на коронацію царя.

— Книгарня наукового тов. Ім. Шевченка у Львові, улица Академічна ч. 8. продає слідуєчі книжки: Вас. Чайченко. Під хмарним небом, поезій часть I, 1 зр., Книга казок, поезій часть II, 60 кр., Твори прозаїчні ч. I. 80 кр., ч. II. кр., ч. III. 80 кр. — Записки Товариства імени Шевченка ч. I, II, III, IV. по 1 зр. — Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 тома 4:50 зр., з перекладом 5 зр. — Павло Граб. Збірник поезій ч. I. 20 кр., З чужого поля. Переклади 20 кр. — Іван Сурик. Твори, з московского 10 кр. — Олекс. Колєсса. Шевченко і Мічкєвич 1 зр. — Герінг-Герасимович. Що то є господарствє 30 кр. — Шевченко з бандурою над Дніпром 25 кр. — Осип Маковей. Поезії ч. I. 20 кр. — Михайло Старичий. В темчаві драма 20 кр. — Юлій Верне. Подорож довкола землі 50 кр.

За редакційним відповідає: Адам Крєховецкий.

ДУЖЕ ВАЖНЕ ДОНЕСЕНЄ.

Вис. ц. к. Міністерство торгавлі у Відни надало п. М. Фрайліхови, бандажистови-спеціалістови у Львові, дня 25-го червня 1895 р. ч. 2297 патент на виключний виріб улпшених бандажів его власної видумки, — о чім Честну П. Т. Публику повідомляє ся.

М. ФРАЙЛІХ

б андажист-спеціаліст
мешкає у Львові, улица Шпитальна ч. 4.

Несе радикальну і певну поміч в найтяжких і за давних випадках перенуклини, тає жінщинам, як і мужчинам в гваранцією можности повного вилчєня без операції і без лікарств, звичайною метою і поступовим застосованєм найвідповіднійших бандажів, в причини того кождей, навіть в смертних случаях був урахований, як свідчать о тім многі подяки і свідочтва від внаних осіб в краю, н. пр.: від Вп. п. Едварда Соммера, ц. к. радника двору найвишого трибуналу в. си. — Вп. п. Винкентия Левицкого, ц. к. радника апеляційного. — Вп. п. Мандибурга, ц. к. радника шкільного. — Вп. о. Лучаковського, пароха в Плавю. — Вп. о. Грибовича, пароха в Дзвинячці. — Вп. о. Рудольфа Ваги, гвардіяна в Пшеворску. — Вп. п. Альфреда Боярського, інжніра у Львові. — Вп. п. Івана Дутковського, емерит. адюнкта подат. — Вп. Івана Новака, директора дому убогих християн у Львові. — Вп. Йосифа Мацюркевича, радника громади Замарстинів і крім того більше як від 1.000 інших осіб, котрі через него здоровле відзискали; отже:

Часопись „Nowa Eпока“ поміщає в однім з послідних чисел слідуючого змісту статью:

„Nemo propheta in patria“. Одним з найбільших нещасть, котрі переслідують людскість, єсть безперечно перенуклина, недуга тяжка і страшна. Тисячі людей підлягають руптурі. „Брух“ панує зарівно між наемниками потяговими і робітниками, котрі заняті суть при найбільших тагарах, як і між людьми богатими. Новочасна хірургія в дуже тяжких случаях випадку внутренностей помагає собі тяжкими і небезпечними операціями, котрі однакже відстрашають від лічєня ся навіть конаючих.

Лікарів-спеціалістів, відаючих ся лиш виключно лічєню перенуклини, нема у нас в краю. Нема рутинованих рук, маючих в пальцях крім механічної рутини субтельне чутє, за котрого посередництвом міг би лікар без операції впровадити легко випалі внутренности назад до черевної ями. Рутини і субтельне чутє в пунках пальців, потрібне до легкого уложєня внутренностей, не вистарчає однакже до радикального вилчєня перенуклини. Дальшим услівєм потрібним конче до успішної курації єсть добране ві знанєм відповідного бандажа до стєпеня руптури, і заложєне его зараз по прцсливім впровадженю внутренностей до черевної ями.

Неодин лікар добре знає, якого укладу бандаж був би найвідповіднійшим для недужого, бандажист однакже не зможе відговорити гадки его докладно і владити бандаж після вказівок лікаря.

Лікар знов, не будучи сам бандажистом, перенуклинового бандажа не спорядить.

Отже-ж вгагал терлячих на руптуру полишений єсть на ласку непорядних лікарів і на довольність фантазії бандажистів.

Бандаж універсальний ніколи не відповідає індивідуалізовани руптурі і утрудняє надзвичайно лічєне недуги, котра змагає ся і перетягає ся ще й тому, що або внутренности уложєно через втисненє помагаючи собі при тім операцією.

Около 1865 р. молодой чоловік, М. Фрайліх, уроджений в Кв. Краківекім, почав роздумувати над лічєнем тої страшної недуги і прийшов на гадку, що втисканє внутренностей до черевної ями лічєне не помагає, проте неумне втисканє внутренностей єсть і шкідливе і небезпечне. Коли же внутренности виходять в черевної ями без покручєня і непопереривані, то легко можна їх вложити назад, лиш треба вичути пальцями відповідне передовженє внутренностей і уложити їх старанно раз коло разу відповідним тягненєм.

Молодець почав справдживувати свої здогади і по численних досвідках здобув знанє укладаня випалих внутренностей. Не було ні одного найтяжшого случаю, в котрім Фрайліх не міг би ві звичайною у него легкостію впровадити внутренности у властивє місце. З надавучайною арчностію, котра викликувала дивовижу у учених фаховців, вичував він пунками пальців внутренности і впроваджував їх борво в черевну яму опановуючи руптуру.

Фрайліх не могути стати лікарем, став бандажистом.

Тогди почали прибувати до него товнами недужі, жадаючи відповідних бандажів.

Були то люди, утїкаючи перед гроваючою їм нехилоною операцією. З випадними внутренностями жадали від бандажиста бандажу. Фрайліх аби міг владити відповідний бандаж, сміло впроваджував внутренности — вичуваючи всі ознаки руптури і скоро притосовував спеціальний бандаж. На сотки случаях в протягу 30 літ не став ся Фрайліхови ні один случай смерти.

Товною збігали ся люди до чудотворного бандажиста, котрий не лиш вдягал недужим бандажі, але як ми вже сказали, на случай потреби впроваджував внутренности до черевної ями, заосмотрював в бандаж перенуклину, і відповідним поученєм недужого, як має ся в бандажу заховувати, невдової вертав людям здоровле і жите.

Чоловік той, викликаючи дивовижу совістных лікарів, ратував недужим жите навіть тогди, коли лікарі не обіщовали вже недужому ніякого ратунку і надії.

Часто усував він потребу тяжкої операції, до котрої в небезпечностію життя недужого вже приступовано.

Лікарі, знаючі Фрайліха, напрошували его до недужих і поручали ему в своїй присутности перепровадженє уложєня внутренностей і точного обандажованя пацієнта.

Численні свідочтва лікарські, сотки листів вдячності і признаня, вкінци честне поступованє Фрайліха котрий в послідних літах своєї практики ніколи не приступовав до недужого в неприсутности дипломованого лікаря.

Були ми навіть свідками успішних вилчєнь Фрайліха. Кілька місяців тому назад, виратував він від смерти і каліцтва вітця родини, чєлядника пекарського в присутности трох лікарів: дра Кробицкого, дра Вайгля і дра Бравна.

Єсть то доказом, що в нашім краю можна найти багато добродітв людскости і без дипломів, котрим належить ся повне признанє.

П. Фрайліх може однакже потїпити ся буквами досмертної вдячности, котрими записав ся в сотках серц, уратувавши їм здоровле а навіть і жите.

Не будучи компетентними в справах лікарських, не маємо права поручати лічєних вдібностей п. М. Фрайліха, однакже в огляду на кількост свідочств і листів признаня, поручаємо его горячо терплячому вагалови яко дуже знаменитого бандажиста. — П. М. Фрайліх перебуває у Львові, мешкає при улиці Шпитальній ч. 4. А. ріг улиці Сошійної.

Статю сю а огляду на єї зміст і вартість передруковуємо для вагалового ужитку. При тій спобности вазначуємо, що на Виставі краєвій дістали вироби бандажів М. Фрайліха найвише признанє.

З канцелярії оголошенє „Impressa“ у Львові ул. Сикстуска ч. 30.

78

АРТИКУЛИ ЯПАНЬСНІ

ЗЕРКАЛА, ТОАЛЕТИ ДАМСКІ

знаменитої і добірної якости поручає одинокий мага-
зин люксовних артикулів і найбільший склад апа-
ратів і приборів фотографічних.

Львів, Людвик Файгль Пасаж Гавсмана 8.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕННЯ

до всіх дневників

по цінах оригінальних.

До

Народної Часописи, Газети Львівської, і Przeglądu

може лише се бюро анонси приймати.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всі дневники по цінах оригінальних.